

RAPPORTAGES COMMITMENTS WATERSCHAPPEN

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

INHOUD

Voorwoord	2
Rapportages	
Hoogheemraadschap van Rijnland	4
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	6
Waterschap Aa en Maas	8
Waterschap Amstel, Gooi en Vecht	10
Waterschap Brabantse Delta	13
Waterschap De Dommel	15
Waterschap Limburg	18

VOORWOORD

Louise Vet

Voorzitter Stichting Deltaplan
Biodiversiteitsherstel

Ronald Hiel

Directeur programmabureau
Stichting Deltaplan
Biodiversiteitsherstel

De biodiversiteit is essentieel voor het in stand houden van ecosystemen en daarmee voor een gezonde leefomgeving. Al jaren gaat de biodiversiteit in Nederland achteruit. Natuurorganisaties, boeren, wetenschappers, banken en bedrijven zijn zich bewust van dit probleem en hebben de handen ineengeslagen. In 2018 verenigden 19 partijen zich in 'Samen voor Biodiversiteit' om samen te werken samen aan het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Inmiddels zijn 100+ partners en supporters bij onze beweging aangesloten.

Samen met onze partners zetten we ons in om biodiversiteitsherstel in de praktijk te realiseren. Van onze partners vragen wij een concreet commitment dat bijdraagt aan een of meerdere van de succesfactoren van het Deltaplan. Regelmatig vragen wij onze partners om te rapporteren over hun inzet.

Dit document bevat de rapportages van zeven waterschappen die vóór augustus 2020 partner zijn geworden. Bij de verschillende waterschappen wordt er hard gewerkt aan het uitvoeren van de commitments en het bevorderen van de biodiversiteit. Dit wordt waterschapsbreed ook opgepakt door het Team biodiversiteit van de Unie van Waterschappen. Uit de rapportages blijkt dat de waterschappen naast het verbeteren van de waterkwaliteit o.a. ook veel aandacht besteden aan ecologisch beheer, natuurvriendelijke oevers en dijken en de natuurinclusieve inrichting van waterbergingen.

Deze rapportages worden gebruikt om met elkaar een volgende stap te zetten naar het bevorderen van biodiversiteit. Want werken aan biodiversiteit doe je niet alleen!

HOOGHEEMRAADSCHAP VAN RIJNLAND

Hoogheemraadschap van Rijnland zet zich in voor droge voeten en schoon water. We bieden bescherming tegen de zee en overstromingen, en zorgen voor een goede waterstand in polders en stedelijke gebieden. Daarnaast zorgen we voor schoon en gezond water in plassen, grachten en sloten. Dit betekent dat er niet te veel voedings- en vervuilende stoffen mogen voorkomen in oppervlakte water en dat planten en dieren met elkaar in balans zijn. Dit is essentieel voor de natuur en belangrijk voor de landbouw en voedselproductie. En van belang om lekker te kunnen zwemmen, vissen of varen!

COMMITMENT AAN HET DELTAPLAN BIODIVERSITEITSHERSTEL

Om biodiversiteitsherstel binnen ons hoogheemraadschap te bevorderen hebben wij een programmateam opgericht. Met behulp van een actieplan dat loopt tot in ieder geval 2027 gaan wij aan de slag met onderstaande punten:

- Integraal verbeteren van de kwaliteit in onze polders. We werken samen met partners (o.a. het Bijenlandschap de Groene Cirkels, GreenBASE Haarlemmermeer) en gemeenten en agrariërs om de honderden kilometers bufferstroken langs het water in de polder te beheren.
- Het onderzoeken van de diversiteit aan waterplanten in ons watersysteem, in samenwerking met Naturalis. Daarbij worden de aantallen en soorten waterplanten die de afgelopen 5 jaar gemonitord zijn vergeleken met een database van drie periodes uit de tweede

helft van de 20e eeuw. Deze aanpak dient als basis voor verbeterstappen.

- In kaart brengen van aanwezige insecten bij twee afvalwaterzuiveringsinstallaties. Een aanpak om meer insecten te krijgen op onze terreinen zal hierna volgen.
- Samen met de andere waterschappen en Rijkswaterstaat werken we aan een Nat Natuur Netwerk Nederland (NNNN). Waarbij de wateren als wegen voor verspreiding gezien worden.
- Onder de aandacht brengen van een subsidie-regeling voor Natuurvriendelijke oevers voor gemeenten en particulieren.
- We zaaien, waar mogelijk, onze regionale kereringen nadat we deze versterkt hebben, in met inheems bloemenzaad en plaatsen bijenhôtels in samenwerking met de betreffende gemeente of plaatselijke natuurclubs.
- We schonen onze watergangen bij voorkeur op plaatsen die nodig zijn voor de wateraan- en afvoer. Ruimte voor de ontwikkeling van waterplanten blijft hierdoor beschikbaar. Deze ruimte is opgenomen in onze legger.
- We doen mee aan het citizen science onderzoek om de kwaliteit van de kleine wateren beter in beeld te krijgen en om breder bewustzijn te creëren.

RAPPORTAGE UITVOERING COMMITMENT

A. U geeft in uw commitment aan in samenwerking met Naturalis onderzoek te doen naar de diversiteit aan waterplanten in uw watersysteem. Zijn er al uitkomsten van dit onderzoek? Zo ja, wat zijn de belangrijkste bevindingen en welke invloed heeft dit op uw beheer?

Jazeker. Een van de uitkomsten is dat bij natuurvriendelijke oevers meer soorten aan waterplanten voorkomen. Daarom hebben wij nu als uitgangspunt bij al onze oevers. Zacht waar het kan en hard waar het moet (bijv. bij veel scheepvaart).

B. Hoe staat het met de samenwerking met andere waterschappen en Rijkswaterstaat aan een Nat Natuur Netwerk Nederland (NNNN)? Kunt u een aantal voorbeelden geven van stappen die er het afgelopen jaar gezet zijn en beschrijven wat uw rol in de samenwerking is?

Gaat goed. We hebben dit omgedoopt tot Blauw Groen Netwerk (BGN). Een voorbeeld is gepresenteerd door onze bestuurder tijdens een webinar voor de waterschappen over biodiversiteit in de praktijk bij waterschappen. Dit voorbeeld betreft het project Kilometers bloemrijke oevers van sloten in de Regio Zoeterwoude, Leiderdorp, Alphen aan den Rijn, Zoetermeer, Leiden en eventueel aangrenzende gemeenten. Dit project draagt bij aan biodiversiteitsherstel doordat het deel uitmaakt van het Bijenlandschap, dat in 3 jaar tijd het aantal soorten bijen met 34% deed toenemen. Ook RWS is aangehaakt bij het BGN. Er is een manifest opgesteld wat we voor ogen hebben met dit BGN en deze is besproken in de commissies waar alle waterschappen aan deelnemen. Komende tijd gaan we met de nadere uitwerking aan de slag.

C. Zijn er al uitkomsten van het onderzoek naar de aanwezige insecten bij de twee afvalwaterzuiveringsinstallaties? En zo ja, zijn er gebaseerd op de resultaten al stappen gezet om meer insecten te krijgen op uw terreinen?

Ja. uit de analyse blijkt dat Rijnland door kritisch te kijken naar beheer en inrichting (bv. oeverbekleding, beheer AWZI-terreinen, maar ook beheer waterkeringen en dijken) op veel plaatsen de biodiversiteit zou kunnen verbeteren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de wijze van oeverversterking, het maaibeheer. Voor de terreinen in beheer van Rijnland zijn we aan de slag met een nieuw beheer bestek. Hier wordt het maaibeheer

afgestemd op wat nodig is voor de biodiversiteit. Volgend seizoen zal deze in werking treden.

D. Heeft uw organisatie andere activiteiten ondernomen die een positieve bijdragen hebben geleverd aan biodiversiteit?

Onze visie op biodiversiteitsbehoud en -herstel gaat uit van vier leidende principes:

1. We pakken onze rol van maatschappelijke verantwoordelijkheid in het herstel van biodiversiteit en we kennen de biodiversiteit in ons beheergebied.
2. We borgen biodiversiteit in onze beleidsstukken en investeren in het versterken van de biodiversiteit in en rondom onze watersystemen, gebouwen en terreinen via inrichting en beheer
3. We werken samen met partners aan de biodiversiteit in onze leefomgeving en zijn alert op meekoppelkansen ten aanzien van verbinden en ontsnipperen.
4. We communiceren over biodiversiteit op alle plaatsen waar deze vanuit onze kerntaken zichtbaar is voor de omgeving. Daarbij maken we gebruik van herkenbare plant- en diersoorten.

Aan deze principes zijn acties verbonden die we met een team van 13 personen aan het uitwerken zijn. Acties die al gerealiseerd zijn zijn bijvoorbeeld

- Het Kenniscentrum biodiversiteit dat voor Rijnlanders is opgezet.
- De training Beleef Biodiversiteit is in concept gereed.
- Het groenbestek met aandacht voor biodiversiteit is in concept gereed.
- Columns over de Tiny 5 zijn op ons intranet gepubliceerd.
- En we werken projecten uit die de waterkwaliteit verbeteren. Denk aan de Langeraarse plassen waar bijvoorbeeld luwte eilanden zijn aangelegd.

E. Zou u uw commitment willen verbreden of aanscherpen? Zo ja, op welke manier?

Voor nu niet. We zijn druk genoeg met het uitvoeren van alle maatregelen bij Rijnland.

HOOGHEEMRAADSCHAP DE STICHTSE RIJNLANDEN (HDSR)

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden regelt het lokale en regionale waterbeheer in Midden-Nederland. Ons werkgebied bestaat uit het zuidelijk deel van de provincie Utrecht en een klein deel van Zuid-Holland. Wij zijn er voor veilige dijken, schoon oppervlaktewater en droge voeten. Het waterschap spant zich in voor schoon en gezond water voor mens, plant en dier. Gezond water is een essentiële levensvoorwaarde voor mens, plant en dier. We noemen water gezond als er een grote diversiteit aan planten en dieren in kan leven, als het veilig gebruikt kan worden voor recreatie of als grondstof voor drinkwater.

COMMITMENT AAN HET DELTAPLAN BIODIVERSITEITSHERSTEL

Water is onlosmakelijk verbonden met biodiversiteit. Wij zetten ons op veel vlakken in voor biodiversiteit en met resultaat. Biodiversiteit is een onderdeel van ons duurzaamheids-programma. We willen met onze werkzaamheden de biodiversiteit in stand houden en versterken. Dit doen wij onder andere door:

- De aanleg van natuurvriendelijke oevers
- Het uitvoeren van een pilot om waterbergingen als weidevogelgebied in te zetten
- De inzet van citizen science om waterbewustzijn en bewustzijn voor de natuurwaarde van water te vergroten
- Biodiversiteit integraal mee te nemen in het beheer van watergangen en keringen,
- Het toepassen van sinusbeheer (ecologisch maaibeheer waarbij wordt gewerkt met slingerende maaipaden, zogenaamde sinuspaden)

op overhoeken en bij onze rioolwaterzuiveringsinstallaties.

Biodiversiteit herstellen doe je samen. We zoeken actief samenwerking en verbinding met gebiedspartijen rondom de volgende onderwerpen: *Levendige boerensloten*: stimuleren van biodiversiteit en ecologisch beheer van sloten door agrariërs; *Water in de stad*: impulsregeling voor water in de leefomgeving en de subsidieregeling blauwe bewonersinitiatieven ter stimulering van de biodiversiteit en *Water in natuurgebieden*: het uitwisselen van kennis en ervaring met terrein beherende organisaties.

RAPPORTAGE UITVOERING COMMITMENT

A. Hoe staat het met de voortgang om natuurvriendelijke oevers aan te leggen? Hoeveel kilometers zijn er in het laatste jaar bijgekomen?

De afgelopen 6 jaar is door HDSR ca. 7 km natuurvriendelijke oever aangelegd in KRW-waterlichamen. Ook zijn als meekoppelkansen in niet KRW-waterlichamen natuurvriendelijke oevers aangelegd, bijvoorbeeld bij onderwaterdrainage projecten. Ook is door het bestuur van HDSR de ambitie uitgesproken om in de periode 2022-2027, daar waar kansen zijn, zelf ca. 9 km natuurvriendelijke oever aan te leggen. Deze maatregel is onderdeel van een heel pakket aan maatregelen om de waterkwaliteit en biodiversiteit van het water te verbeteren.

B. Zijn er al uitkomsten van de pilot om waterbergingen als weidevogelgebied in te zetten? Zo ja, is er een positieve bijdrage voor de biodiversiteit?

Gaan jullie op basis van de uitkomsten van de pilot waterbergingen anders beheren?

Ja, waterberging Grechtkade (zie foto) is in het voorjaar van 2020 en 2021 gedeeltelijk onder water gezet tbv weidevogels. In april van 2020 telden we hier meer dan 40 foeragerende grutto's, 20 kemphanen en diverse eenden. Ook lijkt de aanwezigheid van dit nieuwe rust en foerageergebied een positief effect te hebben op omliggende natuurgebieden. Zo constateerde Natuurmonumenten een verdubbeling van het aantal broedende wulpen in de nabijgelegen Kamerikse Nessen.

Bij de aanleg en inrichting van andere waterbergingen worden de uitkomsten van de pilot meegenomen. Het blijft echter maatwerk, niet elke waterberging is geschikt als weidevogelgebied. Dit heeft onder andere te maken met de verwachte inzet van de waterberging in het broedseizoen (drijvende nesten).

C. Is met het citizen science project het bewustzijn over water en de natuurwaarde hiervan vergroot?

In 2021 hebben 28 boeren meegedaan met het project bloeiende boerensloot. Zij meten hierin de waterkwaliteit door water- en oeverplanten te inventariseren. Jaarlijks bespreken we de resultaten met de deelnemende agrariërs en vrijwilligers. Hierdoor wordt het bewustzijn over de natuurwaarde van de sloot en de mogelijkheden van agrarisch natuurbeheer vergroot.

Daarnaast hebben meer dan 120 vrijwilligers in het stedelijk gebied van Utrecht, Nieuwegein, Zeist, Utrechtse Heuvelrug, Woerden, Oudewater en Houten de waterkwaliteit op meerdere momenten in het jaar gemeten. Er zijn informa-

tiebijeenkomsten georganiseerd over diverse thema's, zoals biodiversiteit, schoon en gezond water en waterdientjes. Daarnaast vindt er een terugkoppeling van de resultaten eind van het jaar.

D. Heeft uw organisatie andere activiteiten ondernomen die een positieve bijdragen hebben geleverd aan biodiversiteit?

HDSR beheert haar dijken bloemrijk. Onze waterbaas Claudia van Ackooy vertelt hierover in de landelijke Waterbazen campagne (zie [Waterbazenvraag: Wat doen de waterschappen voor meer groen? - YouTube](#)).

Daarnaast wordt sinds 2021 het groen op de terreinen van de rioolwaterzuiveringsinstallaties anders beheerd dan voorheen. Om voldoende ruimte te geven aan de biodiversiteit en tegelijkertijd de zuiveringsprocessen niet te hinderen, is het groenbestek aangepast en wordt er gewerkt met beheerzones. In de diverse beheerzones wordt een verschillende manier van onderhoud uitgevoerd, met oog voor biodiversiteit. Voor de natuur een stap voorwaarts!

In 2021 zijn weer extra boeren aangesloten bij de ANLB pakketten ecologisch slootschonen. En worden er in het stedelijk gebied diverse maatregelen uitgevoerd om de biodiversiteit te verbeteren, waarvan de meest in het nieuws zijnde de visdeurbel is geweest (zie www.visdeurbel.nl). Ten slotte zijn in 2021 met alle terrein beherende organisaties 3 pilotgebieden uitgekozen. In deze pilotgebieden wordt gezamenlijk de waterkwaliteit onderzocht. Dit onderzoek loopt nog.

E. Zou u uw commitment willen verbreden of aanscherpen? Zo ja, op welke manier?

Nvt.

WATERSCHAP AA EN MAAS

Waterschap Aa en Maas werkt 24 uur per dag met water. Dat doen we voor zo'n 745.000 inwoners, bedrijven en de natuur in het oosten van Brabant. Dagelijks onderhouden en inspecteren wij dijken, zuiveren wij 300 miljoen liter water en zorgen we voor veilig, voldoende en schoon water. Onze hoogste prioriteit is om bij te dragen aan de veiligheid, gezondheid en het welzijn van de inwoners in deze regio. Bovendien staan wij voor innovatief en duurzaam waterbeheer. Dit doen wij voor nu en later, zodat ook onze kinderen en kleinkinderen hier de vruchten van kunnen plukken.

COMMITMENT AAN HET DELTAPLAN BIODIVERSITEITSHERSTEL

Op dit moment werken we hard aan een intern Actieplan Biodiversiteit. Hierin kijken we kritisch naar hoe we behoud en bevordering van biodiversiteit over de volledige breedte van ons waterschap vorm kunnen geven. We analyseren hoe we binnen de huidige bedrijfsvoering al werken aan biodiversiteitsherstel en onderzoeken hoe we dit kunnen aanscherpen, verbeteren en uitbreiden.

Komende jaren gaan we actief aan de slag met biodiversiteitsherstel, allereerst zetten we in op:

- Het versnellen van de realisatie van beekherstel, ecologische verbindingszones, natuurvriendelijke oevers en vispassages gericht op halen van de doelstelling van een schoon en gezond watersysteem in 2027.
- Het toepassen van ecologisch oever- en randenbeheer gericht op een vergroting van de biodiversiteit.

- Het implementeren van ecologisch beheer van dijken en paden.

Naast onze fysieke aanpak om biodiversiteitsherstel te bevorderen, werken we ook aan (interne) bewustwordingstrajecten rondom biodiversiteit en zullen we biodiversiteit meenemen in onze communicatie.

RAPPORTAGE UITVOERING COMMITMENT

A. Hoe staat het met de voortgang om een intern Actieplan Biodiversiteit te ontwikkelen?

Wat is de uitkomst van de analyse hoe er binnen de huidige bedrijfsvoering wordt gewerkt aan biodiversiteitsherstel en hoe dit kan worden aangescherpt, verbeterd en kan worden uitgebreid?

In sept. 2021 is het Actieplan biodiversiteit van waterschap Aa en Maas goedgekeurd door het DB en ter informatie gegeven aan het AB.

Er is in het actieplan een onderverdeling gemaakt in:

- A. Beheer van wateren, keringen en dijken, RWZI's, eigen terreinen, percelen in eigendom,
- B. Inrichtingsmaatregelen,
- C. Bewustwording en samenwerking,
- D. Monitoren en evalueren.

Uit de inventarisatie blijkt dat er al veel aan biodiversiteitsherstel wordt gedaan maar dat dit gestructureerder en meer kan. Via het beschikbare budget van 100 k per jaar, worden nu acties gepland en gecoördineerd aangestuurd en uitgevoerd.

B. Hoe staat het met het toepassen van ecologisch oever- en randenbeheer gericht op de vergroting van biodiversiteit?

Dit wordt in onze ecologische verbindingsszones uitgevoerd. Dit leidt nog niet altijd tot het gewenste resultaat. Op basis van de resultaten van een uitgevoerde kwaliteitstoets op onze evz's worden de komende jaren verbeteringen doorgevoerd daar waar nodig. In het onderhoud van onze watergangen wordt rekening gehouden met de ecologische doelstellingen en wordt er gehandeld conform de landelijke gedragscode Wet natuurbescherming voor waterschappen. Dit jaar wordt gewerkt aan het opstellen van een beleidsnota maaionderhoud en hierin wordt oa gekeken of en waar het ecologisch maaionderhoud uitgebreid kan worden in het licht van onze integrale doelen rondom een klimaatrobuust watersysteem.

C. Kunt u voorbeelden noemen van hoe u ook aan (interne) bewustwordingstrajecten rondom biodiversiteit hebt gewerkt?

- Er heeft een webinar over biodiversiteitsherstel plaatsgevonden voor ong. 90 medewerkers.
- Er is een adviseur aangesteld die het actieplan gaat aansturen ter uitvoering, geholpen door een manager.

- Het actieplan is intern gedeeld via intranet van Aa en Maas. Tevens is er een groep aangeemaakt waarin communicatie over het actieplan mogelijk is.
- De communicatie blijkt te werken want een aantal collega's benaderen ons om een actie uit te gaan voeren en vragen hierbij hulp.
- In voorjaar 2022 gaan we een presentatieronde houden en evt een livestream waarmee we nog meer collega's willen enthousiasmeren en tot actie willen laten komen, onder aansturing van de coördinator actieplan biodiversiteit.

D. Heeft uw organisatie andere activiteiten ondernomen de afgelopen tijd die een positieve bijdragen hebben geleverd aan biodiversiteit?

Er worden veel acties in het kader van duurzaamheid opgezet.

E. Zou u uw commitment verder willen verbreden of aanscherpen? Zo ja, op welke manier?

Ja, nog meer aansturing en communicatie zodat de medewerkers de acties sneller zelf gaan uitvoeren.

WATERSCHAP AMSTEL, GOOI EN VECHT

Waterschap Amstel, Gooi en Vecht werkt in een gebied waar ruim 1,3 miljoen mensen wonen. Ons gebied ligt in de provincies Noord-Holland, Utrecht en een klein stukje van Zuid-Holland. Wij zorgen dat het water schoon is en blijft. En dat er precies genoeg water is voor wonen, werken en recreatie. Want niet iedereen heeft dezelfde wensen en behoeften, maar iedereen wil een gezonde leefomgeving. Een gezonde leefomgeving is voor ons ook een omgeving waar ruimte is voor dieren en planten. Ons waterschap heeft een enorme kans om via het watersysteem bij te dragen aan duurzame instandhouding van bijzondere leefgebieden voor planten en dieren. Biodiversiteit en ecologie horen dan ook tot speerpunten in de uitvoering van onze taken en zijn geen bijzaak.

COMMITMENT AAN HET DELTAPLAN BIODIVERSITEITSHERSTEL

Bij al onze activiteiten spelen biodiversiteit en ecologie een sturende rol. We voeren een effectief watermanagement, waarin we alle koppelkansen benutten om habitats te beschermen of te verbeteren en biodiversiteit te versterken. We maken onze dijken, bermen en watergangen geschikt als leefgebied en als ecologische verbindingzones. Daarnaast wil het waterschap biodiversiteitsherstel samen met de omgeving oppakken. Wij willen de natuurlijke partner zijn van gemeenten, provincie en rijk. We zorgen dat biodiversiteitswinst standaard meeweegt bij de uitvoering van wateropgaven.

In ons uitvoeringsprogramma zijn onder andere de volgende actiepunten omtrent biodiversiteits-

herstel opgenomen:

- We gaan de vaarsnelheid intensiever handhaven en de invloed van vaarrecreatie onderzoeken op waterkwaliteit, natuur en biodiversiteit.
- We richten ons specifiek op weidevogelbeheer en tijdelijk hoger peil.
- We stellen een biodiversiteitsherstelplan op en besteden hierin aandacht aan de relatie droogte-biodiversiteit, natuurvriendelijk onderhoud, natuurvriendelijke oevers en bloemrijke dijken.
- We zijn in 2020 twee pilots gestart op het gebied van biodiversiteitsherstel, waarmee we onze ambitie zichtbaar maken.
- Verdubbeling van de inzet voor natuurvriendelijke oevers wordt onderdeel van het biodiversiteitsherstelplan en van KRW maatregelen.
- We streven naar een visverbod op paling.

RAPPORTAGE UITVOERING COMMITMENT

A. Kunt u een update geven over de voortgang van het effectief watermanagement ten behoeve van de biodiversiteit? Welke koppelkansen zijn in de afgelopen tijd benut om habitats te beschermen en de biodiversiteit te versterken?

Het onderhoud van watergangen heeft extra aandacht gekregen. Opzichters en aannemers zijn geïnstrueerd om de biodiversiteit zoveel mogelijk te ontzien tijdens het onderhoud. Er zijn nu 14 eigen terreinen rondom gemalen en 3 waterbergingsgebieden natuurlijk ingericht.

B. Zijn er al uitkomsten van het onderzoek naar de invloed van vaarrecreatie op waterkwaliteit?

teit, natuur een biodiversiteit? Zo ja, wat zijn de belangrijkste bevindingen met betrekking tot biodiversiteit?

Op dit moment zijn er nog geen uitkomsten van onderzoek naar de invloed van vaarrecreatie op waterkwaliteit, natuur en biodiversiteit. Wel is duidelijk dat te snel varen gevolgen heeft voor de toestand van de oevers en daarmee de biodiversiteit langs het water. Daarom wordt momenteel geëxperimenteerd met de inzet van drones om overtredingen waar te nemen en live te kunnen streamen naar de beschikbare en inzetbare handhavers van het team Toezicht en Handhaving. De inzet van drones maakt het mogelijk de beschikbare en inzetbare capaciteit gericht en daardoor efficiënter en effectiever in te zetten. Ook zet Waternet in op het gebruik van slimme sensoren en (verdere) digitalisering van handhaving op de Vecht. Hierdoor is het mogelijk momenten en locaties waar (te) snel varen aan de orde is adequaat te monitoren en beschikbare en inzetbare capaciteit gericht en daardoor ook efficiënter en effectiever in te zetten. Het ziet er nu naar uit dat Waternet eind 2021 een functioneel ontwerp klaar heeft dat leidt tot inzet van slimme sensoren en verdere digitalisering van handhaving op de Vecht. Dit moet gaan zorgen voor betere bescherming van de oevers en biodiversiteit langs het water.

C. Is het gelukt om het waterpeil (tijdelijk) hoger te houden? Zo ja, is het effect daarvan op weidevogels gemonitord?

In het voorjaar van 2021 is een pomp geplaatst in de polder de Ronde Hoep. Die heeft in de maand april het peil in het reservaatgedeelte van de polder hooggehouden. De andere maanden viel voldoende regen. Elk jaar wordt de weidevogelstand gemonitord en dit jaar was er sprake van een zeer goed broedsucces.

D. U geeft in uw commitment aan dat u in 2020 twee pilots op het gebied van biodiversiteitsherstel hebt gestart. Kunt u aangeven wat deze pilots

inhouden en welke resultaten er zijn gevonden?

Pilot 1 betreft een gebiedsproces in de polder de Ronde Hoep waar op initiatief van agrariërs onderzocht gaat worden hoe bodemdaling, waterkwaliteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit kunnen worden aangepakt, met behoud van economisch perspectief voor de boer. Het zoeken naar nieuwe verdienmodellen is hier een onderdeel van. Het eerste resultaat is een plan van aanpak dat door alle deelnemers wordt gedragen. In september 2021 zijn de de eerste werkgroepoverleggen gestart.

Pilot 2 betreft een experiment met verschillende perioden van maaien op voedselrijke dijken, om te zien of de dominantie van grassen kan worden verminderd. Helaas is door gebreken bij de aannemer de proef mislukt. We hebben hiervan geleerd dat niet elke aannemer geschikt is om het onderhoud optimaal af te stemmen op de verbetering van de biodiversiteit. Onderzocht wordt nu of bepaalde dijktrajecten in beheer kunnen worden gegeven bij een terreinbeherende organisatie.

E. Heeft uw organisatie andere activiteiten ondernomen de afgelopen tijd die een positieve bijdragen hebben geleverd aan biodiversiteit?

De belangrijkste actie van het bestuur van het waterschap is het vaststellen van het biodiversiteitsherstelplan.

In samenwerking met de Nederlandse Waterschapsbank is een eerste versie gemaakt van een methode om de biodiversiteitsvoetafdruk van het waterschap te meten. Deze methode zal komend jaar worden aangescherpt.

In de Bovenkerkerpolder zijn, als onderdeel van een proef, sloten met roosters voor karpers (die hier in groten getale voorkomen) afgesloten, zodat waterplanten weer kunnen ontwikkelen. De eerste resultaten zijn positief.

Rondom het Naardermeer is begonnen met het aanleggen van een natte zone, waardoor het water beter wordt vasthouden. En kan nu er een moeraslandschap ontstaan volgens de richtlijnen van een Natura 2000-gebied.

F. Zou u uw commitment willen verbreden of aanscherpen? Zo ja, op welke manier?

Nu het herstelplan is vastgesteld kan in het commitment worden opgenomen dat de maatregelen uit het plan worden uitgevoerd. Daarnaast is uit juridisch onderzoek gebleken dat het waterschap niet de bevoegdheid heeft om een verbod op het vangen van paling in te stellen. Wel is er overleg met de beroepsvissers over dit onderwerp, maar de voortgang op dit dossier is beperkt. Hierdoor komt het 'streven naar een visverbod op paling' te vervallen.

WATERSCHAP BRABANTSE DELTA

Waterschap Brabantse Delta is een modern waterschap in Midden- en West-Brabant. Ons gebied is divers met hoge zandgronden en laag gelegen polders, kleigronden, natuurgebieden, landbouw, grote (internationale) bedrijven en industrie, logistiek, scheepvaart, steden en dorpen. Net Nederland in het klein. Tel de historie van de watersnoodramp en een intensief dijkversterkingsprogramma daarbij op. Plus het feit dat ons werkgebied grenst aan België. Dit maakt dat wij een uniek werkgebied hebben en dat zie je terug in al onze waterschapstaken.

We staan voor onze waterschapstaken: de zorg voor voldoende oppervlaktewater van goede kwaliteit en veiligheid tegen overstroming. Deze taken voeren we op een moderne en betrouwbare manier uit. Met ervaring en gebiedskennis uit het verleden en met vakmanschap, passie en talent van deze tijd.

COMMITMENT AAN HET DELTAPLAN BIODIVERSITEITSHERSTEL

Wij geven invulling aan het Deltaplan Biodiversiteitsherstel door actief te communiceren, kennis te delen en mee te denken met alle inwoners, bedrijven en overheden die onderhoud uitvoeren aan waterlopen. Deze partijen zijn onderhoudsplichtig, en worden door het waterschap via de zogenaamde 'schouw' gecontroleerd op het uitvoeren van het onderhoud. Het waterschap gaat zowel de onderhoudsplichtige partij en als de eigen schouwmeesters actief informeren over de mogelijkheden om het onderhoud

met veel meer oog voor ecologie en biodiversiteit uit te voeren en te controleren. Hiervoor stelt het waterschap een plan van aanpak op en voert dit uit.

Ons waterbeheer is mede gericht op versterking van de biodiversiteit. Wij implementeren de nieuwe Wet Natuurbescherming in het beheer en onderhoud van de waterlopen en waterkeringen. In alle waterlopen wordt, waar dat geen problemen oplevert voor de watervoerendheid, de vegetatie eenzijdig gespaard. Ook blijft het aangepast maaibeheer voor bijzondere plantensoorten op de dijken in stand. Dat ondanks het feit dat deze soorten niet meer volgens de wet gespaard hoeven te worden. Deze bijzondere plantensoorten noemen wij aandachtsoorten. Wij vinden het belangrijk dat ook deze planten, die bijdragen aan de biodiversiteit, op de dijken gespaard worden tijdens het maaien.

RAPPORTAGE OVER HET COMMITMENT

A. Is het plan van aanpak (waarmee onderhoudsplichtige partijen en schouwmeesters actief worden geïnformeerd over de mogelijkheden om waterlopen met meer oog voor biodiversiteit te onderhouden en te controleren) opgesteld?

Brabantse Delta heeft een nieuwe Algemeen Onderhoudsplan Watersystemen en Waterkeringen (AOWW) 2020-2030 in gebruik genomen dat erop is gericht om de waterkwaliteit en biodiversiteit te verbeteren. Dit nieuwe AOWW is door ons bestuur vastgesteld.

B. Hoe gaat het met het eenzijdig sparen van de vegetatie in waterlopen? Is het aantal km eenzijdig gespaarde waterlopen in het afgelopen jaar toegenomen, zo ja met hoeveel km?

Het waterschap heeft ongeveer 3.500 tot 4.000 km categorie A waterloop onder beheer en hiervan wordt op dit moment ca. 60 tot 80% eenzijdig gemaaid. In de winter laten we over het algemeen de zgn. baard staan. Dit is de begroeiing rondom de teen van het talud, rondom het waterpeil.

C. Kunt u een korte update geven of het gelukt is het aangepast maaibeheer voor bijzondere plantensoorten op de dijken in stand te houden?

Binnen ons waterschap wordt er een lijst met aandachtsoorten naar de aannemer gestuurd voordat er wordt gemaaid. Streeksgewijs worden de aannemers naderhand gecontroleerd door de ecologen. Recent gaan de ecologen zelf meer op pad om bijzondere soorten op dijken te ontdekken en markeren. De nadruk ligt hier op orchideeën.

D. Heeft uw organisatie andere activiteiten ondernomen de afgelopen tijd die een positieve bijdragen hebben geleverd aan biodiversiteit?

Andere activiteiten zijn: (dood) hout in beken achterlaten, sinus maaibeheer op dijken en in EVZ zones, geen maaibeheer (niet maaien) als dat niet nodig is.

E. Zou u uw commitment willen verbreden of aanscherpen? Zo ja, op welke manier?

Aanscherpen. Wij zijn momenteel bezig met een nota biodiversiteit waarin een visie voor biodiversiteit wordt neergezet voor het waterschap.

WATERSCHAP DE DOMMEL

Waterschap De Dommel beheert het water in Midden-Brabant. Met ruim 450 medewerkers werken we aan schoon en voldoende water en beschermen we 890.000 mensen in ons gebied tegen wateroverlast. Dat doen we door het (grond)waterpeil te beheren, rioolwater te zuiveren en te zorgen voor schoon water in beken en sloten. Zo kunt u prettig wonen, werken én recreëren. We doen ons werk samen met de omgeving.

COMMITMENT AAN HET DELTAPLAN BIODIVERSITEITSHERSTEL

Wij realiseren dat in ons gebied veel natuurgebieden zijn die voor hun vitaal functioneren sterk afhankelijk zijn van water. Wij zorgen dat de hydrologische randvoorwaarden voor natuurontwikkeling worden gerealiseerd voor de Natura-2000-gebieden, natte natuurparels, beekdalen en natuurvriendelijke oevers. Daarnaast stimuleren we met blauwe ecosysteemdiensten dat de overgangen tussen landbouw, natuur en stedelijk gebied elkaar functioneel versterken, waardoor waterkwaliteit en biodiversiteit worden verbeterd. We willen dat ondernemers in de gelegenheid worden gesteld om een deel van het natuurnetwerk te ontwikkelen, met als basis een gezond verdienmodel. Denk bijvoorbeeld aan agroforestry, bodemboeren en voedselbossen. Hiervoor hebben we stimuleringsregelingen opgesteld.

Ook werken we aan aangepast maaibeheer langs watergangen, bijvoorbeeld gefaseerd maaien, afvoeren van maaisel (niet klepelen), aanpassen

van maaiplan aan vogelnesten. Hierbij uiteraard rekening houdend met beschermde soorten conform Natuurbeschermingswet en Gedragscode voor waterschappen.

Wij hebben sinds 2009 onze maatregelen vastgelegd in een Actieplan Biodiversiteit. Na evaluatie van dit Actieplan vorig jaar zijn we in opdracht van het bestuur de ambitie binnen Midden-Brabant ten aanzien van versterking van biodiversiteit aan het verkennen. We geloven namelijk dat het succes van versterking van biodiversiteit afhangt van de samenwerking met alle cruciale spelers in Midden-Brabant. Alleen samen met hen krijgt het herstel van biodiversiteit de aandacht en energie die nodig is. Meer dan 20 organisaties denken en/of schrijven mee aan een gezamenlijk ambitiedocument waarin we de eerste stappen naar een uitvoeringsagenda maken.

Binnen Noord-Brabant is het project Biodiversiteitsmonitor melkveehouderij opgestart als onderdeel van Brabants Bodem, binnen het van Gogh Nationaal Park in oprichting. De melkveehouders gaan hun bedrijfsvoering verbeteren ten bate van de biodiversiteit, waterkwaliteit, een vitale bodem en landschap. Met de biodiversiteitsmonitor scoren ze met prestatie-indicatoren hun bedrijfsvoering. Op basis van de prestatie-indicatoren ontvangen de melkveehouders een vergoeding voor de genomen maatregelen. Waterschap De Dommel is één van de 11 partijen die hieraan samenwerkt.

RAPPORTAGE UITVOERING COMMITMENT

A. Kunt u voorbeelden geven van blauwe ecosystemendiensten die in afgelopen tijd zijn gestimuleerd/gerealiseerd door het waterschap? Zijn hier ook agrarische ondernemers bij betrokken?

We hebben klimaatbuffers. Zij geven regenwater de kans in de grond te zakken en zo het grondwater aan te vullen. Bij hevige regen kan een klimaatbuffer helpen bij het voorkomen van wateroverlast. Het waterschap stimuleert de aanleg van klimaatbuffers door een bijdrage in te stellen. Deze bijdrage is bedoeld voor grotere klimaatbuffers. Denk hierbij aan WADI's, voorzieningen onder de grond die water opvangen, zaksloten en verhardingen die water doorlaten.

We dragen bij aan (groen)blauwe ecosystemendiensten zoals Stimulering Landschap (o.a. akkerlanden, landschapselementen, natte graslanden etc.), Wel goed water geven (o.a. dempen greppels, verhogen slootbodems, peilgestuurde drainage).

B. Hoe staat het met de uitvoering van het aangepast maaibeheer? Is het areaal wat aangepast wordt gemaaid in het afgelopen jaar toegenomen? Wordt er ook gemonitord of er toename is van de biodiversiteit?

Het areaal is grotendeels gelijk gebleven maar was al aangepast. Er wordt nu vooral gekeken naar afvoer van maaisel in de kleine kringloop. De hoeveelheid maaisel dat in de kleine kringloop wordt gebracht is toegenomen. Er wordt niet gemonitord of er toename is van de biodiversiteit.

C. U geeft in uw commitment aan samen met andere cruciale spelers in Midden-Brabant een ambitiedocument te maken. Kunt u aangeven hoever dit document is en wat de volgende stappen zijn om biodiversiteit in Midden-Brabant gezamenlijk te versterken?

Het ambitiedocument is afgerond en is ook door

de provincie Noord-Brabant omarmd. Samen met de provincie gaat Waterschap De Dommel het partnernetwerk in Midden-Brabant verder aanjagen om een olievlek aan partners en projecten ten behoeve van biodiversiteit te krijgen. Hiervoor worden webinars en themabijeenkomsten gehouden. De provincie en het waterschap hebben zich ook gecommitteerd aan het verbinden van biodiversiteit aan gebiedsprocessen rond klimaatadaptatie.

D. Hoe gaat het met het project Biodiversiteitsmonitor melkveehouderij? Hoeveel boeren hebben er in het afgelopen jaar deelgenomen?

De biodiversiteitsmonitor is een van de projecten in Brabants Bodem (in het Van Gogh Nationaal Park i.o.). Het waterschap is een van de partners in Brabants Bodem. De kern van de Biodiversiteitsmonitor is dat melkveehouders die deelnemen een beloning ontvangen voor (beheers)maatregelen die ze nemen op basis van een aantal punten.

De inspanning van de agrariërs worden financieel beloond vanuit een 3 jarige beloningsregeling. Aan de biodiversiteitsmonitor zijn op dit moment 55 melkveehouders ingeschreven, waarvan 36 in het beheersgebied van De Dommel. Met 190 boeren wordt nu gesproken om in te schrijven. Hiervan vallen er een groot deel (145) in het beheersgebied van De Dommel.

E. Heeft uw organisatie andere activiteiten ondernomen de afgelopen tijd die een positieve bijdragen hebben geleverd aan biodiversiteit?

- Het DB heeft in het voorjaar Nadere Regels Biodiversiteit onder de ASV vastgesteld. Hiermee hebben we een eigen subsidiepotje voor het stimuleren van burgerinitiatieven die bijdragen aan de biodiversiteit en buiten andere regelingen vallen.
- Voorbereiden nieuw symposium over meer groen in de particuliere tuinen, gericht op nieuwbouwwijken en huurhuizen.

- Netwerkbijeenkomst organiseren Midden Brabant om een gezamenlijk Uitvoeringsprogramma op te stellen.

F. Zou u uw commitment willen verbreden of aanscherpen? Zo ja, op welke manier?

We zitten in een volgende fase ten aanzien van biodiversiteit. Waterschap De Dommel heeft biodiversiteit in het Waterbeheerprogramma opgenomen. Hierdoor zal de aankomende planperiode bij alle activiteiten ruimte gezocht kunnen worden voor meerwaarde voor biodiversiteit

WATERSCHAP LIMBURG

Waterschap Limburg zorgt in de provincie Limburg voor veilige dijken, droge voeten, schoon water en voldoende water. Wij zijn ons bewust van het belang van biodiversiteit en wij nemen onze verantwoordelijkheid voor de soortenrijkdom in het water, in de beekdalen en op de waterkeringen.

Biodiversiteit staat wereldwijd onder druk. Van al het water op aarde is maar een fractie zoetwater. Toch zitten beken, rivieren en meren boordevol leven: ze herbergen maar liefst zes procent van alle soorten. Ook in Limburg is het regionale watersysteem een sleutelfactor voor biodiversiteit. Niet alleen vanwege de soorten die erin voorkomen, maar ook omdat de beekdalen natuurlijke corridors zijn tussen natuurgebieden. Die verbindingen tussen natuurgebieden zijn cruciaal voor de veerkracht van flora en fauna.

COMMITMENT AAN HET DELTAPLAN BIODIVERSITEITSHERSTEL

Inrichten, beheren en onderhouden van het watersysteem en de waterkeringen zijn de belangrijkste bijdragen van ons aan biodiversiteit(herstel). We staan voor uitdagende opgaven op het gebied van waterveiligheid, waterkwaliteit en klimaatadaptatie. We bezien deze in hun onderlinge samenhang en kiezen in projecten voor een integrale aanpak, bijvoorbeeld in het realiseren van klimaatrobuuste en veerkrachtige beekdalen. Natuurlijke processen en systeemherstel zijn daarbij het uitgangspunt. Op de waterkeringen streven we met hooilandbeheer naar botanische soortenrijkdom, juist met het oog op erosiebestendigheid.

We verbeteren de waterkwaliteit voor een gezonde leefomgeving met de Kaderrichtlijn Water als kompas. We voeren een verantwoord beheer en onderhoud waarbij we de biodiversiteit niet uit het oog verliezen.

Een groot deel van de soorten wordt geholpen met de reguliere maatregelen van het waterschap. Ze vinden op eigen kracht een plek in de ingerichte klimaatrobuuste beekdalen of op de waterkeringen. Voor dier- en plantensoorten waar het niet goed mee gaat, nemen we aanvullende maatregelen. Hier is het soortenbeleid van Waterschap Limburg op gericht: het behouden en ontwikkelen van flora en fauna voor de biologische diversiteit. Soorten kunnen op zichzelf van belang zijn om te behouden, maar ook omdat ze drager zijn van een gemeenschap van meerdere soorten. Het waterschap sluit aan bij het soortenbeleid van de provincie en vult aan met watergebonden soorten. We geven invulling aan onze maatschappelijke verplichting ten aanzien van biodiversiteit met de meer oever- of landgebonden soorten. Bijen hebben de bijzondere aandacht vanuit het convenant 'Limburgers bijeen voor bijen' (ondertekend in 2015).

Het concrete commitment van het waterschap op dit vlak is uitgewerkt in het huidige waterbeheerplan 2016-2021 en de nota soortenbeleid en zal worden opgevolgd door het Waterbeheerprogramma 2022-2027.

RAPPORTAGE UITVOERING COMMITMENT

A. U geeft in uw commitment aan op de waterkeringen met hooilandbeheer te streven naar botanische soortenrijkdom. Wordt er ook gemonitord of er toename is van soortenrijkdom?

Er wordt bijvoorbeeld de grastoets gedaan. Hiermee wordt de kruidenrijkdom van de mat bepaald. Middels een onderhoudsplan wordt jaarlijks het maairegime bepaald. Nieuw is dat grootschalig gefaseerd is gemaaid. Voor het eerst is in 2021 over grote lengten kering eenzijdig gemaaid. Aan het eind van het jaar vindt een evaluatie plaats en worden evaluaties gedaan. Ook is plaatselijk geëxperimenteerd met sinusmaaien. De grastoets (zode en vegetatieopname) vormt de basis voor dit beheer. Streven is te komen naar een H3-kwaliteit grasmat. Dit is een zeer soortenrijke grasmat met veel kruiden. Jaarlijks vindt toetsing hierop plaats.

B. Kunt u voorbeelden noemen van aanvullende maatregelen die u afgelopen tijd hebt genomen voor soorten waarmee het niet goed gaat?

Het waterschap werkt momenteel aan soortbeschermingsplannen voor de Beekprik en Bronlibel. Volgend jaar wordt een dergelijk plan opgesteld voor een derde, nog te kiezen soort. Het doel van deze plannen is om het duurzaam voortbestaan van de soort in Limburg te borgen. Maatregelen zullen betrekking hebben op inrichting, onderhoud en mogelijk nog andere type maatregelen.

C. Kunt u een update geven over de voortgang van het Waterbeheerprogramma 2022-2027? Welke concrete commitment met betrekking tot biodiversiteit staan er in?

Biodiversiteit is opgenomen als doelstelling in het Ontwerp Waterbeheerprogramma 2022-2027. Er staat concreet commitment in m.b.t. onder meer de ontwikkeling van Natte Natuurparels, het benutten van kansen in projecten, beschermingsplannen voor soorten, bescherming

van bronnen en bronbeken, vispasseerbaarheid, ecologisch onderhoud.

Zie <https://www.waterschaplimburg.nl/overons/beleid/waterbeheerprogramma/>

D. Heeft uw organisatie andere activiteiten ondernomen de afgelopen tijd die een positieve bijdragen hebben geleverd aan biodiversiteit?

Ja, Waterschap Limburg werkt voortdurend aan het verder verbeteren van ecologisch beheer en onderhoud en inrichting van het watersysteem (beekherstel, vismigratie). Met betrekking tot beekherstel: In 2021 zullen naar verwachting 10 beekherstelprojecten in uitvoering worden afgerond (25 km). Daarnaast wordt in 2021 voor 6 projecten de uitvoering gestart (14 km). Verder zijn 13 projecten in voorbereiding (24 km). Ook de verbetering van het waterbeheer in tijden van droogte zorgt ervoor dat alle habitats gedurende het gehele jaar zoveel mogelijk aanwezig zijn, waardoor ook soorten gevoelig voor stroming of droogte steeds beter overleven.

E. Zou u uw commitment willen verbreden of aanscherpen? Zo ja, op welke manier?

Nee, het commitment dekt de lading.

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

31 januari 2022

Kijk voor meer informatie over het
Deltaplan Biodiversiteitsherstel op
www.samenvoorbiodiversiteit.nl.

Heeft u een vraag of opmerking?
Stuur dan een email naar
info@samenvoorbiodiversiteit.nl.

Postadres

Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel
Bronland 12S
6708 WH Wageningen

VOLG ONS

